

K2

19 MENOT Liikuntapäivä Tupoksella**21 LUKIJALTA** Voipula ei ole maidontuottajan syy**35 TV JA RADIO** SubTv näyttää Stieg Larssonin Millenium-trilogian filmit**Fingerporissa pyöritellään taas kieltä**

sivu 34

Petr Rehor teoksensa De Rerum Humana Rum Emenditatione (suomeksi Yleinen keskustelu ihmisten asioiden parantamisesta) äärellä.

MATTI OLLIKAINEN

Kirjaimien kierrättäjä

Tšekkiläislähtöisen Petr Rehorin teoksissa sykkii poliittinen sisin

Terhi Peltonen
OULU Neuvostojoukot miehittivät Prahan sosialististen itäblokin maiden solmittua Varsovan sotilasliiton vuonna 1955. **Petr Rehorin** opiskellessa Prahan taideakatemiassa 1970-luvulla maan tilanne alkoi todenteolla ahdistaa häntä. Taiteilija tutustui kotimaassaan suomalaiseen arkkitehtiin, jonka mukana hän tuli Ouluun vuonna 1974.

”Asuin Suomessa ensin pakolaisena, tuntematta kieltä, kulttuuria tai ihmisiä. Aloitin elämäni aivan tyhjältä”, kuvataiteilija muistelee.

Äidin lähettämät kirjat muodostuivat Rehorin inspiraation lähteiksi. ”Kieli ja kirjaimet olivat pelastusrenkas juurettomuussani.”

Samettivallankumouksen ja kommunistihallinnon kukistumisen jälkeen vuonna 1989 suomalaistunut taiteilija palasi kotimaahansa kolmeksi vuodeksi. Tällöin hänelle syntyi ajatus tšekkiläisen ja suomalaisen kulttuurivaihdon tarpeellisuudesta. Mies ryhtyi tuumasta toimeen.

”František Kupkan näyttely Porin taidemuseossa vuonna 2001 on järjestämästäni vaihtonäyttelyistä ehkä merkittävin.”

Alkuaan tšekkiläisen taiteilijan taustasta kielivät Keski-Eurooppalaiseen taidetradition viittaava sommittelu ja värien käyttö. Käsitetaiteilijaksi luon-

nehdittua Rehoria kiinnostaa erityisesti se, miten kirjaimet, teksti ja kuva liittyvät toisiinsa tai miten teksti näyttäytyy visuaalisena kokonaisuutena. Tärkeintä ovat kuitenkin kirjaimiin sisältyvät merkitykset ja teosten sisällöllinen ulottuvuus.

”Isäni oli taidemaalari, joka hallitsi kirjainten piirtämisen sekä tekstauksen pensseleillä ja muilla välineillä. Hänellä oli iso kirjasto, jonka innoittamana aloin kuvittaa lempikirjoieni kansia.”

Nuoren taiteilijan suhde kirjaimiin syveni taideteollisessa lukiossa, jossa hän opiskeli pääaineenaan graafista suunnittelua.

”Suunnittelin lukiossa kirjojen kansien lisäksi muun muassa elokuvajulisteita. Kirjainten konstruoinnissa on tärkeää mitasuhteiden tajuaminen ja vankka käsi viivan vetämisessä. Se ei sopinut kaikille, mutta minä nautin siitä.”

1990-luvun alun lama-aikana pankkitalojen valomainoksia poistettiin pankkikriisin seurauksena Helsingin kaduilta.

”Mietin, miten oli mahdollista, että aikoinaan niin mahtavien pankkien logot voivat hetkessä muuttua romukasaksi.”

Rehor sai luvun hyödyntää mainoksia taiteellisessa työskentelyssään luvuttuaan, ettei käytä niitä pankkeja vastaan. Hän kokosi kirjaimista uusia sa-

Petr Rehor on käyttänyt taiteessaan muun muassa 90-luvun lamassa nurin mennneiden pankkien valomainosten kirjaimia.

noja ja merkityksiä.

”Kirjaimista tuli symboleja valasta, joka voi kadota hetkessä.”

Silloiset SYPin ja KOPin mainoskirjaimet ovat Euroopan tämän hetkisen taloustilanteen valossa taas ajankohtaisia. Nyt ne ovat päätyneet uudessa muodossa Rehorin juuri avautuneeseen

Kirjainten ruumis -näyttelyyn.

”Aloin työstää varastoimiani kirjaimia maalausobjekteina. Tein niistä asetelmia ja tekstejä. Kuvasin niistä myös muutokuvat, kuvatten kirjaimia suoraan edestä, sivulta ja takaapäin. Ta-

voitteenanani oli paljastaa jotain

Petr Rehor

Syntynyt vuonna 1949 Varnsdorfissa Tšekkoslovakiassa.
Opiskellut Prahan Taideteollisuus-koulussa (1964-68) ja Taideakatemiassa (1969-75).
Asunut Oulussa, Raahessa, Jyväskylässä, Joensuussa ja Espoossa.
Suomen kansalainen vuodesta 1983.
Asunut perheineen vuodesta 1994 Suomen Taiteilijaseuran ateljeetalos-

sa Espoon Tapiolassa.

Ihalee kirjainten monitahoista kauneutta ja arvostaa kalligrafiaa eli kaunokirjoitustaidetta.**Toimii** taiteellisen työskentelyn lisäksi mm. kuraattorina, taidekriitikkona ja toimittajana.**Suomalaisuus** on vaikuttanut taiteilijan hiltyn ja epäekspressiivisemmän ilmaisun kehittymiseen.

kirjainten olemuksesta, löytää niiden persoona”, taiteilija sanoo.

Rehor on huolissaan siitä, missä määrin mainokset hallitsevat nykyään kaupunkikuvaa.

”Ne hyökkäävät ja muokkaavat kokemustamme.”

Filosofiasta kiinnostunut taiteilija arvostaa **Martin Heideggerin** oppilaan ja rakastajan, **Hannah Arendtin** ajatuksia.Arendt käsiteli 1950-luvulla julkaistussa *Vita Activa* -kirjas-

saan sitä, kuinka työ on menettänyt merkityksensä ihmisen identiteetin vahvistajana. Ihmiset tekevät työtä, jonka lopputulos on heille näkymätön, sillä he ovat mukana vain osan prosessia.

Käytännössä he valmistavat liukuhihnalla kulutustuotteita, jotka jo tekovaiheessaan ovat tuomittuja kaatopaikalle. Työstä ei siten saa muuta tyydytystä kuin palkan, jolloin rahan arvo

korostuu.

”Raha hallitsee tällä hetkellä kaikkea. Siitä on tullut ihmisten elämän ja toiminnan sisäilto. Tästä lähtökohdasta pitäisi päästä eroon, sillä raha on vain vaihdon väline”, Rehor toteaa.

Hänen mukaansa globaali kapitalismi on ajamassa itseään umpikujaan. Ihmiskunta elää kriisissä, josta ei elämme käännekohdassa. Lopulta ihmisten on havahduttava siihen, että vastaukset eivät löydy tavaroista tai rahasta.”

”Ihmisten tulisi osallistua, ei antautua viettäväksi.”

Tämän päivän poliittiseen kenttään taiteilija ei luota.

”Vasemmistokin esittää vain pikkukorjauksia, todellisia vastauksia ei tunnuta löytyvän heiltäkään. Uskon, että elämme käännekohdassa. Lopulta ihmisten on havahduttava siihen, että vastaukset eivät löydy tavaroista tai rahasta.”

*Petr Rehor: Kirjainten ruumis**Valvegalleriassa 7.1.-29.1.**Hallituskatu 7, Oulu*

Summer Up -festivaali palkittiin Päijät-Hämeen piristäjänä

Musiikki Summer Up -festivaali on palkittu vuoden päijätähmäisenä kulttuuritekona Aukusti-palkinnolla. Tapahtuma on kasvanut ilman merkittäviä julkisia tukia urbaanin musiikin suurimmaksi festivaaliksi Suomessa.

Summer Up keräsi viime kesänä Lahden Mikkulaan jo 21 000 kävijää kuuntelemaan urbaania musiikkia, kuten hiphopia ja reggaeta.

Kasvu on huikea vuodesta 2003, jolloin tapahtuman sielu **Martin Mustonen** onnistui houkuttelemaan paikalle 23 ihmistä, lähinnä omia kavereitaan.

Tapahtuma hyödyntää aktiivisesti sosiaalista mediaa, kiittelee Etelä-Suomen Sanomien palkintoraati.

Maakuntalehti etsi Päijät-Hämeen kulttuurielämän piristäjää nyt neljännen kerran. Yleisö äänesti viidestä ehdokkaasta

kärkeen japanilaishenkisen Desucon-tapahtuman.

Kymmenes Summer Up järjestetään ensi heinäkuun alussa. (STT)

Tango-markkinoiden sävellyskilpailu käynnistyi

MUSIIKKI Seinäjoen Tangomarkkinoiden sävellys- ja sanoituskilpailu on käynnistynyt. Kilpailu on kaikille avoin, ja siihen voi osallistua huhtikuun loppuun asti.

Kilpailutangon aihe on vapaa. Sävellysten ja sanoitusten pitää olla aiemmin julkaisemattomia. Voittaneen tangon tekijä palkitaan Seinäjoen Tangomarkkinolla ensi kesänä.

Uusien tangokappaleiden kilpailu järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1985.

Tavoitteena on synnyttää uusia tangoteoksia, edistää ja monipuolistaa tangomusiikkia sekä innostaa uusia tekijöitä tangon pariin. (STT)

Tähtitenori Rolando Villazon konsertoi ensi kertaa Suomessa

Taina Dahlgren STT
HELSINKI Yleinen mielikuva tenoreista on pönäkkä tosikko, mutta meksikolaissyntyinen **Rolando Villazon**, 39, on toista maata. Hän on paitsi sivistynyt, myös hauska veijari, joka antaa aikaansa sairaiden lasten haurauttamiseen.

Villazonin kyvyt havaittiin, kun hän rallatti lapsena suihkussa. Oopperamusiikki tuli kuvaan musiikkiopinon alkamisen jälkeen, ja vuodesta 1999 hän on ollut kansainvälisten oopperala-

Oopperataivaan tähti Rolando Villazon esiintyy myös sairaalaklovnina ja kirjoitti vasta kirjan.

vojen yksi suurimmista tähdistä. Ura alkoi tökkiä nelisen vuotista sitten, kun kurkkuun ilmestyi kysta ja vaikea leikkaus oli edessä. Viime vuonna Villazon teki onnistuneen paluun.

Paluun jälkeen Villazon on laajentanut repertoariaan ja tehnyt debyyttinsä oopperaohjaajana ohjaamalla Jules Massenet'n *Wertherin* Lyonin oopperassa vuosi sitten.

Piakkoin Villazon ohjaa *Gaetano Donizettin Lemmenjuoman*, ja myös muista produk-

tioista on puhuttu Salzburgin, Baden-Badenin sekä Lyonin kanssa.

Laulaja oopperaohjaajana on harvinaisuus. Hieman yleisempää on, että laulajasta tulee kapellimestari uran alkaessa hiiptä. Villazon seuraa teatterin ja elokuvan esimerkkiä. Monista näyttelijöistä on tullut hyviä ohjaajia.

Orkesterinjohtoa hyperaktiivinen Villazon ei ole sen sijaan harkinnut.

”Minulla ei ole vaadittavia tai-

toja. Ohjaaminen on eri asia, tiedän mistä siinä on kyse.”

Helsingin-konsertin ohjelmisto koostuu ooppera- ja konserttarioista. Ylimääräisinä saatetaan kuulla jokunen zarzuelakin, espanjalaista lyyristä oopperaa.

Giuseppe Verdin La Traviata oli Villazonin bravuureja ennen leikkautta. Teos kuuluu edelleen hänen ohjelmistoonsa.

Esiintymistauon ja leikkauksesta toipumisen aikana Villazon on toteuttanut lapsuutensa

Pellettohtori, punanenäinen Tohtori Rollo on Villazonin tärkeitä rooleja.

”On upeaa olla klovni. Lasten reaktioiden näkeminen on ollut valtava kokemus.”

”Minun roolini on vaatimaton, laulesken vain typerästi mukana. Minähän olen tenori, ja minun oletetaan olevan typerys. Hah!”